

EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL**Zitting 1971-1972****Nr. 145a**

EINDVERSLAG van de vaste Commissie voor Justitie omtrent het ontwerp van wet tot wijziging van enige bepalingen betreffende de rechterlijke organisatie.

Nadat het voorlopig verslag der commissie aan de Regering was medegedeeld, is van haar ontvangen de navolgende

MEMORIE VAN ANTWOORD

Naar aanleiding van opmerkingen van de fracties van de P.v.d.A., D'66, de A.R. en enige leden van de C.H.U. over de verhouding van dit wetsontwerp tot de aangekondigde grote herziening van de rechterlijke organisatie, merkt de ondergetekende op dat de voornaamste bedoeling van het onderhavige wetsontwerp is een aantal knelpunten op te lossen. Daarbij zijn enkele middelen gekozen die het karakter hebben van een vernieuwing, waarbij vooral gedacht kan worden aan de invoering van de gerechtsauditeur en de verkeersschout. De ervaringen die met de invoering van deze nieuwe functies zullen worden opgedaan zullen bij de komende grote herziening van de rechterlijke organisatie wel zwaar tellen. Het zal echter niet zo zijn dat bij deze grote herziening bepaalde oplossingen als onaantastbaar zullen worden beschouwd omdat ze eerst kort geleden zijn ingevoerd. Van niet-omkeerbare vernieuwingen is dan ook geen sprake.

Hangende de parlementaire behandeling van het wetsontwerp heeft de ondergetekende geen stappen gedaan om te onderzoeken of er belangstelling is voor het ambt van verkeersschout. Zou dit wel zijn gebeurd dan zouden immers de verwachtingen kunnen zijn gewekt die bij onverhoopte afwijzing van de voorstellen niet zouden kunnen worden gehonoreerd. Wel zijn op het departement enige tientallen brieven ontvangen waarin naar aanleiding van persberichten om inlichtingen over de functie van verkeersschout werd gevraagd. Zodra de wetswijziging tot stand gekomen is zal een wervingsactie worden gevoerd. De resultaten daarvan moeten worden afgewacht, maar gezien het aantal verzoeken om inlichtingen en gezien de resultaten van een wervingsactie voor gerechtssecretarissen, is de ondergetekende niet pessimistisch over de resultaten. Overigens kan in de aanvang, om opleidingstechnische redenen, slechts een beperkt aantal verkeersschouten worden geplaatst.

Naar aanleiding van de vraag van leden van de V.V.D.-fractie hoe de ondergetekende zich de opleiding van de verkeersschout voorstelt, zou de ondergetekende willen verwijzen naar de memorie van antwoord aan de Tweede Kamer, in welk stuk op blz. 9, linkerkolom, een uitvoerige uiteenzetting over dit onderwerp is opgenomen. Wat de vooropleiding betreft wordt gedacht aan abituriënten van het v.w.o., h.a.v.o. en h.e.a.o. Het is in beginsel niet de bedoeling abituriënten van politie-opleidingen die niet tevens een h.a.v.o.- of vergelijkbaar diploma hebben tot de opleiding voor verkeersschout toe te laten. Het is verre van de ondergetekende in strijd met artikel 5 van de Grondwet vrouwen geringere kansen te geven dan mannen bij de bekleding van het hierbedoelde ambt.

De vrees van de leden van de fracties van de A.R. en de C.H.U. dat de functie van gerechtsauditeur vermoedelijk slechts een geringe aantrekkingskracht op buitenstaanders zal hebben acht de ondergetekende ongegrond. Zoals hij ook reeds in de Tweede Kamer heeft medegedeeld bestaat er voldoende feitelijke grondslag voor de verwachting dat er een alleszins bevredigende belangstelling zal zijn. Hij voegt hieraan toe dat de invoering van deze functie ook voor de r.a.i.o.'s wel een verbetering betekent en dat bovendien op deze wijze voorzien kan worden in de bij vele rechters bestaande behoefte aan assistentie o.m. voor het verrichten van onderzoekwerkzaamheden.

Bij het aantrekken van part-time officieren van justitie zal met de nodige behoedzaamheid te werk worden gegaan. Ook de ondergetekende hecht veel betekenis aan de samenwerking en het onderling overleg ten parkette. Hij meent evenwel dat deze, bij een juist benoemingsbeleid, door de aanstelling van part-time officieren niet in gevaar zullen worden gebracht. Gedacht wordt vooral aan personen die reeds voldoende ervaring op het gebied van de door het openbaar ministerie verrichte werkzaamheden hebben opgedaan. Als voorbeeld kan gewezen worden op vrouwelijke leden van de rechterlijke macht die in verband met een huwelijk geen full-time functie meer willen vervullen.

Het vereiste dat men, om benoembaar te zijn tot lid van de Hoge Raad, ten minste tien jaar geleden moet zijn afgestudeerd, komt reeds sinds 1827 in de Wet R.O. voor. Over het nut van dit vereiste kan men twijfel hebben. Van een knelpunt kan men moeilijk spreken, omdat het slechts hoogst zelden zal voorkomen dat iemand binnen tien jaar na afstuderen in aanmerking zal komen voor het lidmaatschap van de Hoge Raad. Dat is de reden dat ervan is afgezien bij deze tussentijdse herziening op dit punt een wijziging voor te stellen. De ondergetekende is echter wel bereid na te gaan of het geen aanbeveling verdient om, wanneer zich daartoe een geschikte gelegenheid voordoet, dit vereiste te laten vallen.

Prof. mr. K. Wiersma, voorzitter van de werkgroep voorbereiding herziening rechterlijke organisatie, heeft de ondergetekende dezer dagen bericht dat hij verwacht dat deze werkgroep tegen 1 oktober van dit jaar rapport zal uitbrengen. Dit rapport zal aan de Staten-Generaal worden overgelegd.

Gaarne geeft de ondergetekende gevolg aan het verzoek van de leden van de C.H.U.-fractie enige beschouwingen te wijden aan de problematiek die aan de orde is gesteld in het *Nederlands Juristenblad* van 15 april 1972 door mr. S. Boas. Naar de mening van deze schrijver wordt door de invoering van ongeschiktheid als ontslaggrond weliswaar de onafhankelijkheid van rechterlijke macht niet aangetast, maar wel haar onafzetbaarheid. Daaraan voegt hij toe dat de eis van de onafzetbaarheid van de rechter, ter waarborging van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, op blz. 246 van het Eindrapport van de Staatscommissie van advies inzake de Grondwet en de Kieswet uitdrukkelijk wordt genoemd.

De ondergetekende wijst er op dat de Staatscommissie-Cals-Donner spreekt over de onafzetbaarheid van de rechter *ter waarborging van de onafhankelijkheid*. Men kan het een niet los zien van het ander. Met onafhankelijkheid wordt bedoeld onafhankelijkheid van andere staatsorganen, in het bijzonder van de uitvoerende macht. De Kroon, die rechters benoemt, kan ze daarom niet ontslaan. Daaruit volgt echter niet dat er een absolute onafzetbaarheid zou bestaan. Op dit stuk ontleent de ondergetekende aan P. J. Oud, *Het constitutioneel recht van het Koninkrijk der Nederlanden* (Tweede druk, 1970, deel 2, blz. 650) het volgende. „Natuurlijk mag de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht niet met zich brengen dat een rechter nimmer tussentijds van zijn ambt kan worden ontheven. Waarop het aankomt is dat het besluit daartoe wordt genomen door een van de regering onafhankelijk gezag. Daarom heeft de Grondwet reeds van 1814 af bepaald dat de rechters bij rechterlijk vonnis zouden kunnen worden ontslagen. De Wet R.O. had de bevoegdheid daartoe uitsluitend verleend aan de Hoge Raad. Zij had ook de gevallen bepaald, waarin van

deze bevoegdheid gebruik zou mogen worden gemaakt. De Grondwetgever van 1887 achtte het gewenst in de Grondwet vast te leggen dat geen ander college dan de Hoge Raad in dezen bevoegd zou zijn. Door hem zouden de voor het leven benoemden kunnen worden afgezet of ontslagen in de gevallen bij de wet aangewezen." Wat thans wordt voorgesteld is de bij de wet aangewezen gevallen iets anders te redigeren en enigszins uit te breiden.

Het rapport van de commissie-Van Gilse is indertijd, overeenkomstig de in de tijd dat het tot stand kwam geldende gebruiken, niet openbaar gemaakt. Thans is het in sterke mate door de ontwikkelingen achterhaald, zodat van publikatie op dit moment geen nuttige bijdrage tot de meningsvorming te verwachten zou zijn.

Het wetsontwerp brengt geen enkele wijziging in de salariering van de griffiers van de Hoge Raad en van de gerechts-hoven. Volgens de bestaande regeling zijn de (vaste) salarissen van deze griffiers gelijk aan die van de griffiers van de rechtbanken in de overeenkomstige plaatsen. Het wetsontwerp wil de vaste salarissen van de rechtbank-griffiers vervangen door een salarisschaal. Deze schaal begint aanzienlijk lager dan het huidige vaste salaris, maar eindigt iets hoger. Het is daarom niet juist te zeggen dat een griffier van een gerechtshof voortaan lager gesalarieerd zal zijn dan die van een rechtbank. Dat geldt slechts bij vergelijking met een rechtbank-griffier die de hoogste salarisanciënniteit heeft bereikt. Vergelijkt men enerzijds de taken, anderzijds de salariering van de griffiers bij de rechtbanken met die van de griffiers bij de hogere gerechten, dan is de conclusie zeker niet dat de laatstgenoemde onderbetaald zijn. Voor wat betreft de in het voorlopig verslag getrokken vergelijking tussen de salariering van verkeersschouten en griffiers bij de hogere gerechten, merkt de ondergetekende op dat hij de redenering dat een hoger opleidingsniveau aanspraak geeft op een hoger salaris niet kan onderschrijven. Het salarisniveau behoort gerelateerd te zijn aan de taakwaardering. Gaat men daarvan uit, dan lijkt de voorgestelde oplossing alleszins gerechtvaardigd.

Tenslotte deelt de ondergetekende nog mede dat het de bedoeling is de artikelen X, XI en XII niet bij Koninklijk besluit, doch bij afzonderlijke rijkswet in werking te stellen. Deze artikelen bevatten namelijk wijzigingen in wettelijke regelingen, die ook in Suriname en de Nederlandse Antillen gelden.

De Minister van Justitie,

VAN AGT.

De commissie heeft gemeend met de mededeling van dit antwoord aan de Kamer haar Eindverslag te kunnen sluiten.

Vastgesteld 4 juli 1972.

RUSSELL
KAULINGFREKS
BRONGERSMA (*Voorzitter*)
VORRINK
VAN DER WERFF
PIKET
BOUKEMA
SCHWARZ
BOEKMAN
TONNAER
VAN DIS
VAN WIJK.